

Yläkemijoen kylät ry

Aistien luontomatka

Luontomatkailusuunnitelma 2023–2026

KOKOAMO

Ajatusta enemmän.

Sisältö

8.8.2023

1. Yläkemijoen Aistien luontomatka –prosessi
2. Visio
3. Viehättävä kyläalue Kemijoen yläjuoksulla
4. Vaikuttava luonto ja kohteet
5. Monimuotoiset paikalliset palvelut
6. Aistit herättävä matkailukohde
7. Vastuullisia valintoja tekevät luontomatkailijat
8. Luontomatkailun kestävä kehittäminen
9. Jatkopolut

Prosessin asiantuntijat:

Hilma Heikkinen ja Katariina Imporanta

Yläkemijoen Aistien luontomatka –prosessi

Suunnitelma laadittiin osana Yläkemijoen Aistien luontomatka -hanketta (12/22 – 08/23), jota rahoitti Lapin ELY-keskus harvaan asuttujen alueiden matkailuhankkeisiin varatusta määrärahasta sekä Rovaniemen kylien kehittämissäätiö omarahoitusosuudella. Hanketta hallinnoi Yläkemijoen kylät ry. Suunnitelman laatimisen yhdistys toteutti asiantuntijayhteistyönä Kokoamo Oy:n ja Kaltio Creative Oy:n kanssa.

Alueen toimijoiden kanssa yhdessä kehittäen

Suunnitelmaa työstettiin talven ja kevään 2023 aikana kehittämistyöpajoissa ja sparrausjaksoilla. Prosessin aikana alueen toimijat löysivät uusia yhteistyömahdollisuuksia ja sitoutuivat yhteiseen tekemiseen sekä osaksi yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä.

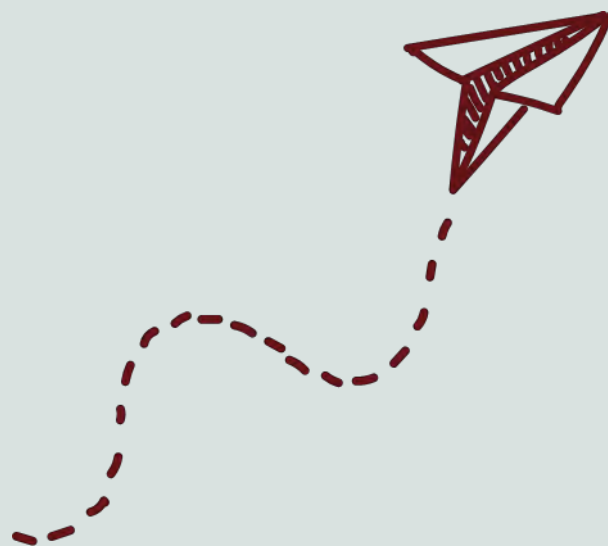
Työpajatyöskentely lisäsi ymmärrystä Yläkemijoen alueidentiteetistä ja -imagosta, vahvisti ylpeyden tunnetta alueesta ja tuotti palvelu-, tuote- ja yritysideoita sekä innovaatioita alueen luonto-, ruoka-, metsästys- ja kalastusmatkailun kehittämiseksi. Työpajojen välissä toteutetut sparrausjaksot tarjosivat prosessissa mukana olleille työkaluja palvelu- ja tuotetestaukseen sekä niiden jatkokehittämiseen.

Työpajoihin liittyvät toimenpiteet olivat alueen toimijoiden ja sidosryhmien kartoittaminen, kontaktointi, mukaan kutsuminen ja sitouttaminen prosessiin. Alueen toimijoiden kontaktoinnista ja mukaan kutumisesta vastasi paikallinen koordinaattori Minna Uusiautti.

Prosessin aikana alueen vahvuus- ja erottautumistekijöitä rinnastettiin suhteessa lähialueiden matkailubrändeihin sekä Suomen, Lapin ja lähialueiden matkailun tarjontaan, pääviesteihin ja imagoon. Lisäksi palvelu-, tuote- ja yritysideoiden suunnittelua ohjasi jaettu tieto matkailun ajankohtaisista trendeistä, ilmiöistä, potentiaalisista asiakkaista sekä strategisista linjauksista.

VISIO

Yläkemijoella aistit avautuvat ja suhde luontoon uudistuu.

KOKOAMO

Viehättävä kyläalue Kemijoen yläjuoksulla

Yhdeksästä kylästä koostuva maaseutualue sijaitsee Suomen suurimman joen, Kemijoen yläjuoksulla, vain noin tunnin ajomatkan päässä Rovaniemen keskustasta. Alueen keskuksena toimivan Vanttauskosken kylän lisäksi muita keskeisiä kyliä ovat Tennilä, Viirinkylä, Jokela, Vanttausjärvi, Pekkala, Juotas, Pirttikoski ja Autti. Noin tunnin aikavyöhykkeellä alueesta ovat myös Ranua, Posio ja Kemijärvi. Alueen sijainti on monen kansainvälisestikin tunnetun matkailualueen välissä. Alue sijaitsee Pyhä-Luoston, Syötteen ja Ruka-Kuusamon matkailualueiden vaikutusalueella. Kantatie 81 kulkee alueen läpi.

Luontomatkailun kasvava potentiaali

Yläkemijoella on upeita vaaramaisemia, vanhoja metsiä, korkeita jokitormiä ja idyllistä maalaismaisemaa. Alue on valittu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Alue houkuttelee aitoudellaan, koskemattomalla luonnolla, puhtaudella, rauhallisuudella ja ihmisillään kasvavaa luksusmatkailijoiden ryhmää, jotka etsivät entistä ainutlaatuisempia kokemuksia ja ikimuistoisia elämyksiä.

“Kun on omakohtainen kokemus melonnasta tai vaikka hyvästä marjasaaliista tai kalaisasta paikasta, niin muistat sen paikan ikuisesti.”

Alueella on hyvät lähtökohdat nousta edelläkävijäksi kestävässä luontomatkailussa. Edellytyksenä edelläkävijyydelle on, että alueen matkailun kehittämisessä korostuvat vastaisuudessakin Aistien luontomatka –prosessin piirteet ja prosessissa esiin nousseet arvot – paikallisten ihmisten ja toimijoiden vahva osallisuus ja yhteistyö alueen kehittämisessä sekä luontokeskeisyys, luonnon kunnioittamisen ja mahdollisimman samanlaisena säilyttämisen lähtökohta.

“Arvostus tähän ympäristöön ja luontoon tarttuu paikallisilta asukkailta, näkee, että ihmiset arvostavat tätä paikkaa.”

Vaikuttava luonto ja kohteet

Yhteisessä suunnitteluprosessissa tunnistettiin ja nimettiin luontokohteita omakohtaisten luontokokemusten ja elämysten kautta. Yhteisenä päätöksenä lopulliseen suunnitelmaan ja esitteeseen nostettiin kohteet, jotka kestävät vierailijoita, joita on kehitetty vuoden aikana eri tahojen yhteistyönä ja joiden kestävä kehittäminen jatketaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Yläkemijoen helmet:

- Auttikönkään luontopolku
- Kaihuavaaran alue ja luontopolut
- Kivalot, Siperian Puulajipolku ja päivätupa
- Tennilän Kylätalon pihalta lähtevä luontopolku
- Ulkujoen myllyalue, laavu ja tulipaikka
- Jokivarren laavut ja veneenlaskupaikat

Suunnitteluprosessissa vahvistui ymmärrys alueesta lähellä suosittuja Posion luontokohteita kuten Korouomaa ja Riisitunturia. Kiinnostavana vierailukohteena nähtiin myös Kemijärven puolella sijaitseva Juuvaara. Yhteistyö näiden alueiden ja toimijoiden kanssa nähdään mahdollisuutena.

Monimuotoiset paikalliset palvelut

Yläkemijoen alue todettiin loistavaksi päiväretkikohteeksi, viikonloppulomailupaikaksi sekä erinomaiseksi mahdollisuudeksi rauhoittua pidempi aika luonnon keskellä. Alueella voi nauttia luontoretkestä, erilaisista elämyksistä ja maanläheisestä tekemisestä.

Suunnitteluprosessi kokosi yhteen pieniä paikallisia matkailupalveluja ja -tuotteita tarjoavia yrityksiä ja yhdistyksiä, jotka hyödyntävät toiminnassaan Yläkemijoen luontokohteita ja kulttuuriympäristöä.

Luontomatkailukokemusta tukeviksi palveluntarjoajiksi tunnistettiin myös muita alueen palveluntarjoajia, kuten kaupat, tankkauspisteet, käsitöiden tekijät, kulttuuriperinnön välittäjät ja pienviljelijät. Yhdessä he luovat alueelle ominaisen tunnelman ja tarjoavat monipuolisen tuote- ja palvelutarjonnan, josta erilaiset matkailijat voivat valita mieleisensä tekemisen ja elämykset.

Alueen luontokohteista ja palveluista kertova esite

Suunnitteluprosessin aikana tuotettiin alueen luontokohteista ja palveluista kertova esite, johon tuli mukaan 26 eri palveluntarjoajaa ruoka-, majoitus-, elämyspalveluiden sekä vähittäiskaupan, käsityöläisyyden, taiteen ja viihteen aloilta. Erilaisia palveluita tarjoavat yritykset, yksinyrittäjät, freelancerit sekä kyläyhdistykset, metsästys- ja kalastusseurat.

Esiin nostettiin myös alueen kolme kesätapahtumaa: Yläkemijoen kylämarkkinat, Vanttausjärven Muikkufestivaalit sekä Veittivaaran Veto -keihäänheittokilpailu.

Aistit herättävä matkailukohde

Haju, maku, kuulo, näkö, tunto ja kuudes aisti

Yläkemijoen alueen houkutteluvuustekijät perustuvat kuuteen aistiin ja niiden kautta saataviin kokemuksiin ja elämyksiin. Suunnitteluprosessin yhteydessä kehitetyt palvelut ja matkailutuotteet herättävät haju- ja makuaistit eloon metsän tai nuotion tuoksussa ja paikallisilla raaka-aineilla, jotka voi valmistaa retkellä ruoaksi tai nauttia kahvilassa. Kuuloaistia hellitään sekä luonnon hiljaisuudella että siellä kuultavilla äänillä, kuten puron solinalla, kosken kohinalla, linnun laululla tai sukupolvien tarinoihin uppoutumalla.

Visuaalista mielihyvää tarjoavat upeissa maalaismaisemissa, Suomen suurimman joen varrella korkeilla jokitörmillä ja hiekkadyneillä tuotettavat matkailuelämykset sekä luonnon ihmeiden katselu eri vuodenaikoina. Tuntoaistia herättelevien palveluiden kautta tulevat tutuksi perinteiset materiaalit ja elämäntyyli sekä yhdessä tekeminen. Aistielämyksen voi kokea esimerkiksi osallistumalla talkoisiin tai tekemälä itse oman luontomuiston. Mystisen kuudennen aistin potentiaali puolestaan lepää tarinoissa, paikkojen vahvoissa tunnelmissa, vanhoissametsissä, kävijöiden mielissä ja luontosuhteessa.

Vahvuustekijöitä ovat lisäksi:

- mukavat ihmiset ja avosydämyisyys
- kiinnostava ja kaunis tavallinen arki jokivarressa
- peräpohjalaiset perinteet ja arvokas kulttuuriperintö sekä käsityöt
- lyhyt matka kaupunkiin, missä ovat koettavissa tyypilliset matkailuelämykset
- yhteistyö ja yhdessä tekeminen.

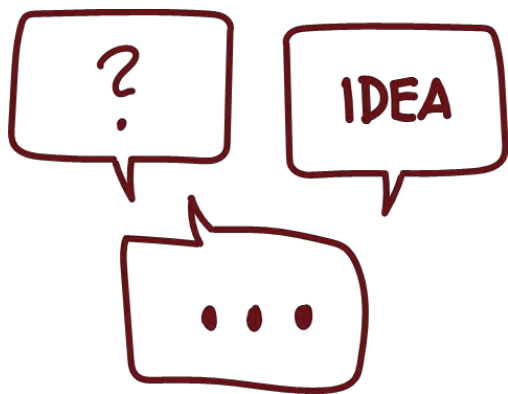
Houkutteluvuus- ja vahvuustekijöissä piilee valtava määrä potentiaalia, joka on hyödynnettävissä matkailutuotteiden ja palveluiden jatkokehittämisessä sekä viestinnän ja asiakaskokemuksen rakentamisessa.

Vastuullisia valintoja tekevät luontomatkailijat

Alueen luontomatkailun visio ” Yläkemijoella aistit avautuvat ja suhde luontoon uudistuu.” kytkeytyy Visit Finlandin ja Lapin matkailustrategioiden mukaiseen näkemykseen luonnosta Suomen tärkeimpänä vetovoimatekijänä. Se perustuu alueen toimijoiden yhteiseen näkemykseen luontomatkailun kohdentamisesta trendikkäille onnellisuuden ja luontoelämysten etsijöille, yksin tai kaksin matkustaville, kaukaa tuleville ryhmille ja perheille läheltä.

Modernit humanistit läheltä ja kaukaa

Alueen kohderyhmä on lähellä Visit Finlandin määrittelemää modernit humanistit -ryhmää. He ovat kokeneita matkailijoita, jotka valitsevat massakohteiden sijaan paikallisia kokemuksia ja haluavat tutkia uusia paikkoja, seikkailla omilla ehdoillaan ja räätälöidä matkan omien mieltymystensä mukaan.

Modernit humanistit täydentyvät vastuullisen lähimatkailun valitsevilla asiakkailla, kuten Rovaniemen keskustassa ja muissa kunnissa asuvilla sekä Lappiin suuntaavilla kotimaan matkailijoilla. Heille vierailu alueella tarjoaa virkistävän ja aistivoimaisen irtioton arjesta luonnossa olemisen kautta ja pääsyn perinteiden, maaseudun elämän ja kylämaiseman äärelle.

Vastuulliset matkailijat suosivat paikallisia tuotteita ja palveluja, kunnioittavat luontokohteita, noudattavat ohjeita, arvostavat asukkaita ja haluavat tutustua alueeseen paikallisoppaan kanssa. He haluavat myös osallistua ja vaikuttaa antamalla rakentavaa palautetta ja viestimällä vastuullisesti somessa sekä opastavat muita omalla esimerkillään.

Luontomatkailun kestävä kehittäminen

Lappi on kansainvälinen matkailukohde, jonka viehätysvoima perustuu arktisen luonnon kokemiseen ympäri vuoden. Yläkemijoen matkailullinen tarjonta vastaa hyvin Lappi-brändin mukaista mielikuvaa Lapista matkailukohteena ja myös täydentää sitä tarjoamalla erityisen paljon paikallisia kokemuksia ja luontoeelämyksiä. Vaikuttavien luontokohteiden ohella nauhamaisesti joen varrelle sijoittuvat kylät ja maaseutumaisuus ovat alueen vahvuus ja erottuvuustekijä.

Yläkemijoen alueen matkailu ei ole massoille

Suunnitteluprosessissa mukana olleet matkailutuotteita ja palveluita tarjoavat yritykset, yhdistykset ja muut toimijat tarjoavat palveluitaan pääsääntöisesti pienille ryhmille. Heille tärkeää on varmistaa ennen kaikkea kokemuksen yksilöllisyys sekä huolehtialuonnon kantokyvystä.

Työpajoihin osallistujat toivat esiin huolensa paikkojen vierailunkestävyydestä, jonka seurauksena syntyi päätös markkinoida matkailijoille pelkästään niitä luontokohteita, missä on jo olemassa valmiita reittejä ja muuta palveluinfraa. Alueen yhteisö on tehnyt tiivistä yhteistyötä reittien kunnostuksen kanssa esim. Metsähallituksen kanssa, ja yhteistyö on tärkeää jatkossakin.

Tulevaisuudessa alueen toimijoiden kannattaa kytkeä toimintansa yhä vahvemmin osaksi vastuullista matkailua, jonka edistämiseen on tarjolla hankerahaa sekä mm. Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -valmennuspolku. Uudistavan matkailun tuotteet ja palvelut, joissa matkailija osallistuu alueen luonnonolosuhteiden parantamiseen, sopivat hyvin alueen palvelutarjontaan ja puhuttelevat juuri sellaisia matkailijoita, joita alueelle halutaan houkutella. Lähimatkailun potentiaali kannattaa ottaa myös vahvemmin huomioon ja tarjota yhä enemmän monipuolisia luontomatkailupalveluja myös oman kaupungin asukkaille.

I KEHITTÄMISPOLKU

Yhteistyöverkoston johtaminen, koordinointi ja sidosryhmäsuhteet

Aistien luontomatka –prosessin aikana vahvistui näkemys Yläkemijoen kylät ry:n roolista alueen eri toimijoiden yhteistyön ja verkoston kehittäjänä. Rooli on luonteva, jotta matkailu kehittyy aidosti paikallisista lähtökohdista käsin, paikalliset asukkaat, toiminta ja tarpeet sekä erityispiirteet huomioiden.

Prosessissa luotu yhteistyö ja yhteinen luontomatkailun kehittämissuunnitelma ovat avaus vahvemmalle toimijaverkoston kehittämiselle ja yhteisen vision konkretisoinnille.

Toimenpide:

Yhdistys jatkaa roolin vahvistamista alueellisena kehittäjäorganisaationa sekä luontomatkailun kehittämisen strategisena suunnannäyttäjänä yhdessä eri tahojen kanssa toteuttaen yhteistyötä ja kumppanuuksia vahvistavia kehittämisprojekteja sekä hyödyntämällä ja osallistumalla eri kehittämissuunnitelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Kehittämisrahoitus:

EAKR - Toimintaympäristön kehittämisavustukset,
Maaseuturahasto - Maaseudun palvelujen ja toimintaympäristön yhteistyö, yritysryhmähankkeet
Leader-rahoitus

KOKOAMO

II KEHITTÄMISPOLKU

Viestinnän parantaminen ja löydettävyys

Aistin luontomatka –prosessin aikana tehty alueen luontokohteista ja palveluista kertova esite on ensimmäinen askel kohti alueen parempaa näkyvyyttä ja palveluiden löydettävyyttä. Se tuo alueen matkailijalle esiin yhtenäisenä paikkana, missä voi kokea monipuolisia luontoelämyksiä ja aistia kyläalueelle ominainen tunnelma erilaisten paikallisten kokemusten kautta. Palveluita tarjoavien paikallisten yritysten ja toimijoiden lista on kattava ja kiinnostava.

Alueella ei ole vielä yhteistä brändiä, eikä sitä ole markkinoitu yhteisesti ennen Aistien luontomatka -hanketta. Digitaalisesti aluetta ei ole löydettävissä matkailumielessä, eikä monella yritykselläkään ole vielä verkkosivuja,- kauppaa tai ajanmukaisia sosiaalisen median kanavia.

Toimenpide:

Oman brändin luominen, digitaalinen ekosysteemi ja alustat; verkkoympäristön rakentaminen ja sosiaalisten median kanavien yhtenäistäminen ja parempi käyttöönotto, digitaalisen löydettävyyden parantaminen, tuotteistus verkkoon.

KOKOAMO

III KEHITTÄMISPOLKU

Vastuullinen matkailu

Aistien luontomatkalla -prosessin aikana alueen vahvuus- ja erottautumistekijöitä rinnastettiin suhteessa lähialueiden matkailubrändeihin sekä Suomen, Lapin ja lähialueiden matkailun tarjontaan, pääviesteihin ja imagoon. Lisäksi palvelu-, tuote- ja yritysideoiden suunnittelua ohjasi jaettu tieto matkailun ajankohtaisista trendeistä, ilmiöistä, potentiaalisia asiakkaita sekä strategisista linjauksista.

Konkreettiset kytkökset ja yhteistyö vastuullisen matkailun osalta vaativat edelleen systemaattista ja pitkäjänteistä rakentamista.

Toimenpide:

Rakentaa vahvemmat kytkökset lähellä olevien matkailualueiden brändeihin ja palvelutarjontaan (mm. Visit Rovaniemi, Posio Lapland, Ranua ja Ruka-Kuusamo) sekä Lapin matkailubrändin ja Visit Finlandin edistämään Suomi-kuvaan. Valmistautuminen ottamaan osaa Sustainable Travel Finland -ohjelmaan; uudistavan matkailun tuotteiden ja palveluiden suunnittelu sekä hiilijalanjälkimittaukset ja vähähiilisyys -puhtaat energiaratkaisut osana matkailutuotteita ja -palveluita.

KOKOAMO

KOKOAMO

Ajatusta enemmän.

Hilma Heikkinen

+358 50 339 6477

hilma@kokoamo.fi

www.kokoamo.fi

Kokoamo Oy • 3326979-4

VALMENNUKSET | FASILITOINTI | YHTEISÖTOIMINNAN KEHITTÄMINEN | MUUTOKSEN OHJAAMINEN